

Skatteutskottets betänkande

1978/79:42

med anledning av motion om vissa skattelättnader för Norrlandsregionen

Motionen

I motionen 1978/79:838 av Håkan Winberg m. fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

1. att de ökade merkostnaderna för transporter i Norrland bör kompenseras genom lägre bensin-, olje- och fordonsskatt,
2. att de högre anläggnings-, byggnads- och uppvärmningskostnaderna i Norrland bör utjämnas genom fördelaktigare avskrivningsregler vid fastighetsbeskattningen.

Frågans tidigare behandling

Regional sänkning av vägtrafikbeskattningen

Skatteutskottet behandlade under våren 1978 motionsyrkanden om regionala lättnader i vägtrafikbeskattningen och anförde (SkU 1977/78:39) därvid bl. a. följande:

Frågan om utjämning av de prisskillnader på eldningsolja och bensin som uppkommer på grund av de nu utgående orts- och zontilläggen har sedan länge varit föremål för motioner och utredningar. De förslag som hittills lagts fram har visat sig förenade med en tyngande och kostsam administration. Med anledning härav har under 1977 en särskild utredare tillkallats med uppdrag att söka finna ett självfinansierande utjämningsystem, som ger rimliga förändringar av prisnivån för alla förbrukare av eldningsolja och bensin. Utredningen beräknas bli slutförd under innevarande år. Med hänsyn härtill finner utskottet inte skäl förorda några ytterligare åtgärder i prisutjämningsfrågan utan avstyrker bifall till motionerna 516 och 1763.

Beträffande de mera långtgående differentieringskraven i motionen 661 vill utskottet framhålla att det av administrativa, kostnadsmässiga och kontrollmässiga skäl inte synes vara möjligt att förverkliga motionärernas intentioner. Stöd till befolkningen i glesbygder måste enligt utskottets mening ges i andra former än genom skatterestitution. Utskottet avstyrker alltså även motionen 661.

I den med anledning av propositionen väckta motionen 1763 begärs förslag till utjämning av bensinpriset och transportkostnaderna. Samma fråga behandlas också i den under allmänna motionstiden väckta motionen 516, medan ett likartat men betydligt längre gående differentieringskrav framställs i motionen 661. Motionärerna i den sistnämnda motionen vill ha en form av individuell restitution av vägtrafikbeskattningen med hänsyn till bostadsort, avstånd till samhällsservice, tillgång till allmänna kommunikationsmedel m. m.

Beträffande frågan om de regionala prisskillnaderna på oljeprodukter har näringsutskottet i sitt nyligen av riksdagen godkända betänkande härom (NU 1978/79:23) anfört:

Priserna på eldningsolja och bensen är regionalt differentierade enligt ett system som har redovisats i det föregående. Med hänvisning särskilt till förhållandena på Gotland begärs i motionen 1978/79:1486 att riksdagen skall uttala sig för att de regionala prisskillnaderna på oljeprodukter i konsumentledet upphävs. Frågan om en utjämning av priserna har under årens lopp angripits i olika sammanhang. Sedan år 1977 behandlas den av en särskild utredning, som nu håller på att avsluta sitt arbete. Utskottet finner inte något uttalande i saken från riksdagens sida motiverat i dagens läge.

Regionala avskrivningsregler för byggnader

Vid tidigare behandling av motionsyrkanden med bl. a. krav på förmånligare regionala avskrivningsregler för byggnader har utskottet då hänvisat till att denna i likartade frågor låg inom företagsskatteberedningens utredningsuppdrag. I sitt betänkande (SkU 1974:49) om regionalpolitiska beskattningsåtgärder till 1974 års riksdag anförde utskottet följande allmänna synpunkter på frågan:

Vid sin behandling av dessa frågor tidigare år har utskottet konstaterat att bakgrunden till dessa yrkanden bl. a. varit önskemålet att regionalpolitiken i större utsträckning än för närvarande inriktas på generella åtgärder. Att utskottet konsekvent tillbakavisat yrkanden om regionala beskattningsregler har inte berott på att utskottet haft annan uppfattning än motionärerna om behovet av regionalpolitiska stödåtgärder utan på rent skattetekniska bedömningar. Utskottet har hänvisat till att ett sådant regionalpolitiskt handlingsprogram, som fastställdes 1972 med långtgående direkta stödåtgärder av såväl selektiv som generell natur, är ägnat att bättre tillgodose strävandena inom regionalpolitiken än lättnader i beskattningen. Utskottet har också funnit att olika skatteregler i skilda delar av landet leder till snedvridande effekter och till avsevärt merarbete, inte minst i kontrollhänseende. Vidare måste åtgärder av detta slag i allmänhet medföra betydande skattebortfall, om regionalpolitiska effekter skall kunna uppnås, samtidigt som det är svårbedömbart i vilken utsträckning regionalpolitiska fördelar uppkommer.

Företagsskatteberedningen har i sitt slutbetänkande (SOU 1977:86) Beskattning av företag redovisat de olika formerna för regionalpolitiskt stöd och efter en utförlig analys av beskattningen som regionalpolitiskt medel i sin sammanfattande bedömning härav uttalat bl. a. följande:

De relativt stora möjligheter till vinstdispositioner genom nedskrivningar, avsättningar till investeringsfonder etc. som företagen i Sverige har samt vissa andra faktorer talar för att en regional differentiering av nettovinstbeskattningen skulle medföra begränsade sysselsättningseffekter i stödområdet.

En klar fördel med generella stödformer såsom regional differentiering av arbetsgivaravgifterna eller nettovinstbeskattningen är att de är lätta att administrativt hantera. Anslagsbeviljande organ ställs inte inför svårigheten

att avgöra vilka stödsökande företag som har förutsättningar att utvecklas och vilka som löper stor risk att misslyckas. Konkurrensförhållandena mellan företag inom stödområdet påverkas inte heller som följd av sådana stödformer. Förhållandet att generella stöd av denna typ utgår till *alla* företag i en viss region – oberoende av om de ökar sin sysselsättning eller ej till följd av en avgiftssänkning – gör å andra sidan dessa medel relativt kostsamma.

Kvarvarande regionala obalanser är inte jämnt fördelade inom de enskilda regionerna utan varierar starkt i intensitet mellan skilda lokala arbetsmarknader. Detta faktum tillsammans med behovet av att snabbt kunna sätta in åtgärder vid plötsligt uppkomna sysselsättningsproblem på enskilda orter gör det nödvändigt att även fortsättningsvis ha en viss tonvikt vid selektiva medel i den regionala stödverksamheten. Genom en sådan utformning av regionalpolitiken erhålls möjlighet att styra tillgängliga resurser till de orter där de bäst behövs. Det finns enligt beredningens mening anledning att anta att en starkt ökad användning av generella åtgärder, såsom regional differentiering av arbetsgivaravgifterna eller nettovinstbeskattningen, som inte kompletteras med en motsvarande förstärkning av de selektiva medlen, kan förstärka rådande obalanser *inom* de regioner man önskar stödja.

Stöd av generell eller selektiv karaktär som är direkt förknippat med *expansion* inom företag ger enligt beredningens bedömning sannolikt större effekter än en allmän subvention av både kapital- och arbetskraftsanvändning i företagen. En slutsats av detta är att den hittillsvarande användningen av investeringsfondssystemet i regionalpolitiskt syfte och sysselsättningsstödet till företag som ökar antalet anställda är att föredra framför t. ex. en regional differentiering av nettovinstbeskattningen. Likaså torde stöd som utgår mer *omedelbart* såsom det nuvarande lokaliseringstödet och det regionalpolitiska sysselsättningsstödet ge större effekter än ett beloppsmässigt lika stort stöd till den löpande driften *under en längre period*.

Utskottet

De skattelättnader för Norrlandsregionen som begärs i motionen avser dels vägtrafikbeskattningen, dels avskrivningsreglerna för byggnader vid nettovinstbeskattningen av företag.

Beträffande det förslag som läggs fram i fråga om det förstnämnda skatteområdet vill utskottet uttala att det måste anses vara orealistiskt att ta ut lägre skatt vid införsel av olja och bensin över norrländska hamnar än för landet i övrigt. Inte heller förslaget om lägre fordonsskatt i Norrland är enligt utskottets uppfattning praktiskt genomförbart om det inte kombineras med långtgående regleringar i övrigt. Åtskilliga transporter i och till Norrland torde utföras av fordon som är registrerade i sydligare län. Det pågående utredningsarbetet i syfte att utjämna de regionala prisskillnaderna på oljeprodukter, ett arbete som nu befinner sig i sitt slutskede, bör emellertid till viss del kunna anses tillgodose motionärernas önskemål. Enligt utskottets mening finns det däremot inte skäl att på regionalpolitiska grunder pröva en differentiering av vägtrafikbeskattningen eller energiskatten. Åtgärder av sådan art skulle leda till komplikationer vid beskattningsförfarandet och kontrollproblem.

Inte heller i fråga om avskrivningsreglerna för byggnader finns det enligt utskottets uppfattning tillräckliga motiv för regionala skatteregler. Utskottet ansluter sig i denna fråga till företagsskatteberedningens uppfattning att de regionala stödåtgärderna främst bör ha formen av andra insatser än lättnader i nettovinstbeskattningen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen 1978/79:838.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1978/79:838.

Stockholm den 27 mars 1979

På skatteutskottets vägnar

ERIK WÄRNBERG

Närvarande: Erik Wörnberg (s), Alvar Andersson (c), Valter Kristenson (s), Stig Josefson (c), Tage Johansson (s), Rune Carlstein (s), Tage Sundkvist (c), Olle Westberg i Hofors (s), Kurt Söderström (m), Hagar Normark (s), Johan Olsson (c), Curt Boström (s), Holger Bergqvist (fp), Bo Lundgren (m) och Wilhelm Gustafsson (fp).